

ZA SADAŠNJE I BUDUĆE STUDENTE S INVALIDITETOM

ŠTO JE BITNO ZNATI O PRAVIMA I OBLICIMA POTPORE

**Izradila Koordinacija pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za podršku
u visokom obrazovanju**

Zagreb, travanj 2023.

PRIJE UPISA

PRILAGODBA ISPITNE TEHNOLOGIJE NA DRŽAVNOJ MATURI

Kandidati s invaliditetom mogu ostvariti pravo na prilagodbu ispitne tehnologije na državnoj maturi temeljem procjene i odluke Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Da bi se ostvarilo takvo pravo, uz dostavljen obrazac zahtjeva za prilagodbu potrebni su i dokazi o svojim teškoćama (rješenje o primjerenom obliku školovanja učenika s teškoćama u razvoju, nalaz i mišljenje o vrsti i stupnju teškoće u razvoju, medicinska dokumentacija, nalazi i mišljenja školskih stručnjaka).

Sve informacije mogu se dobiti od ispitnog koordinatora u školi, a važno je proučiti i Upute za prilagodbu ispitne tehnologije, dostupne na mrežnoj stranici Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

PRILAGODBA DODATNIH PROVJERA ZNANJA, VJEŠTINA I SPOSOBNOSTI ZA UPIS NA STUDIJ

Pojedina visoka učilišta organiziraju dodatne provjere znanja, vještina i sposobnosti za upis na studijske programe. Kako bi se ostvarilo pravo na individualizirani prilagođeni način dodatne provjere, treba se pravovremeno obratiti visokom učilištu (službi za podršku studentima ili koordinatorskom centru za studente s invaliditetom) radi podnošenja zahtjeva za prilagodbu i dogovora o pojedinostima provedbe dodatne provjere znanja, vještina i sposobnosti.

PREDNOST PRI UPISU NA STUDIJ

Kandidati sa 60 % i više tjelesnog oštećenja i kandidati s 2. do 4. stupnjem oštećenja funkcionalnih sposobnosti čija se oštećenja nalaze na „Listi oštećenja organizma imaju pravo upisa u status redovitih studenata izvan odobrene upisne kvote uz uvjet da prijeđu razredbeni prag i zadovolje na eventualnoj provjeri posebnih sposobnosti.

Ako visoko učilište ne odredi drukčije, pod prijednim razredbenim pragom smatraju se položeni svi ispiti koje je visoko učilište odredilo kao obvezne za upis.

Potvrda o pripadnosti ovoj skupini (rješenje Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje o tjelesnom oštećenju ili nalaz i mišljenje Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom), original ili ovjerena preslika podnosi se Središnjemu prijavnom uredu Agencije za znanost i visoko obrazovanje u propisanom roku.

PRAVO NA SUBVENCIONIRANO STANOVANJE U STUDENTSKIM DOMOVIMA

Redoviti studenti na sveučilišnom prijediplomskom, sveučilišnom diplomskom, sveučilišnom integriranom prijediplomskom i diplomskom studiju, stručnom kratkom studiju, stručnom prijediplomskom i stručnom specijalističkom diplomskom studiju, te redoviti studenti na sveučilišnom specijalističkom studiju i doktorskom studiju na poslijediplomskoj razini (stari nazivi: na preddiplomskome sveučilišnom studiju, integriranome preddiplomskom i diplomskome sveučilišnom studiju, diplomskome sveučilišnom studiju, kratkome stručnom studiju, preddiplomskome stručnom studiju i specijalističkome diplomskom stručnom studiju i studenti s invaliditetom na poslijediplomskome sveučilišnom studiju na visokim učilištima) mogu ostvariti pravo na subvencionirano stanovanje u studentskim domovima, u slobodnim kapacitetima učeničkih domova i kod privatnih stanodavaca u skladu s Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava redovitih studenata na subvencionirano stanovanje.

Pravo se ostvaruje prijavom na javni natječaj koji raspisuju i objavljuju na svojim mrežnim stranicama studentski centri, i visoka učilišta u mjestima koji nemaju studentskog centra. Javni se natječaji raspisuju uobičajeno tijekom lipnja i srpnja tekuće akademske godine, za svaku sljedeću akademsku godinu.

Studenti mogu ostvariti pravo na subvencionirano stanovanje samo u mjestima gdje studiraju ako im je mjesto studiranja različito od mjesta prebivališta.

Studenti od 1. do 5. kategorije invaliditeta (više od 50 % tjelesnog oštećenja), uključujući i studente s invaliditetom na poslijediplomskome sveučilišnom studiju, stječu izravno pravo na subvencionirano stanovanje uz uvjet*:

- da su u tekućoj akademskoj godini ostvarili najmanje 1 ECTS bod,
- da su ostvarili najmanje 15 ECTS bodova prosječno u prethodnim godinama studiranja.

Ovi se uvjeti ne odnose na studente koji u godini prijave na natječaj prvi put upisuju prvu godinu studija.

Status studenta s invaliditetom dokazuje se rješenjem o postotku tjelesnog oštećenja, sukladno Uredbi o metodologijama vještačenja.

Studenti s invaliditetom od 6. do 10. kategorije invaliditeta u natječajnom postupku ostvaruju dodatne bodove prema sljedećoj raspodjeli:

- 6. kategorija (50 % tjelesnog oštećenja) – 400 bodova,
- 7. kategorija (40 % tjelesnog oštećenja) – 320 bodova,
- 8. kategorija (30 % tjelesnog oštećenja) – 250 bodova,
- 9. kategorija (20 % tjelesnog oštećenja) – 200 bodova,
- 10. kategorija (10 % tjelesnog oštećenja) – 150 bodova.

Studenti nemaju pravo na subvencionirano stanovanje tijekom akademske godine u razdoblju od 16. srpnja do 31. kolovoza, uz iznimku onih s invaliditetom od 1. do 5. kategorije invaliditeta, za koje je to zajamčeno.

Studenti koji upišu mirovanje u akademskoj godini za koju im je dodijeljeno pravo na subvencionirano stanovanje gube to pravo tijekom trajanja mirovanja. Izuzeće se odnosi na studente s invaliditetom od 1. do 5. kategorije ako mirovanje studija ne upisuju treću akademsku godinu uzastopno.

Novoizgrađeni ili obnovljeni studentski domovi osigurali su većim dijelom pristupačnost osobama s invaliditetom u sobama prilagođenima studentima s invaliditetom koji se za kretanje koriste kolicima. Važno se pravovremeno informirati o mogućnostima i smještajnim kapacitetima u mjestu studiranja, te prilikom prijave na natječaj za smještaj treba istaknuti potrebu za prilagođenom sobom.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja za svaku akademsku godinu donosi i objavljuje na svojim mrežnim stranicama Odluku o iznosu subvencija i kvoti za subvencionirano stanovanje.

Napomene:

* Pravo na subvencionirano stanovanje kod privatnih stanodavaca studenti mogu ostvariti samo u mjestima u kojima nema studentskog doma ili su kapaciteti studentskih domova nedostatni.

** Studenti koji će/su u akademskoj godini u kojoj se prijavljuju na natječaj prvi put upisali prvu godinu studija, podnose prijavu na natječaj neovisno o tome jesu li do trenutka raspisivanja natječaja upisali ili će tek upisati studij.

NAKON UPISA

SUBVENCIONIRANJE TROŠKOVA STUDIJA*

Pravo na punu subvenciju participacije u troškovima studija (besplatnu školarinu) ostvaruju redoviti studenti akreditiranih sveučilišnih prijediplomskih, sveučilišnih integriranih prijediplomskih i diplomskih, sveučilišnih diplomskih, stručnih prijediplomskih i stručnih diplomskih studija kratkih stručnih studija, na javnim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj:

- koji prvi put upisuju prvu godinu studija,
- koji su u prethodnoj akademskoj godini stekli najmanje 55 ECTS bodova na studijskom programu, ili najmanje 30 ECTS bodova za studente s utvrđenim tjelesnim oštećenjem od 60 % i više.

Studenti s utvrđenim tjelesnim oštećenjem od 60 % i više imaju pravo na punu subvenciju participacije u troškovima studija i prilikom drugog upisa prve godine novog studija iste razine, unatoč tome što su prethodno studirali, a ispisali su se bez završetka studija.

* **Izvor:** Odluka Vlade RH o programskom financiranju javnih visokih učilišta u Republici Hrvatskoj u ak. god. 2018./2019 – 2021./2022. (Narodne novine, broj 87/2018.) – za buduće razdoblje potrebno je pratiti informacije na mrežnim stranicama Ministarstva znanosti i obrazovanja ili se obratiti visokom učilištu na kojemu studirate (službi za podršku studentima s invaliditetom).

PRAVO NA NOVČANU POTPORU ZA PODMIRENJE DIJELA TROŠKOVA PRIJEVOZA

Redoviti studenti na sveučilišnim prijediplomskim, sveučilišnim diplomskim, sveučilišnim integriranim prijediplomskim i diplomskim studijima, stručnim kratkim studijima, stručnim prijediplomskim i stručnim specijalističkim diplomskim studijima, te redoviti studenti na sveučilišnim specijalističkim studijima i doktorskim studijima na poslijediplomskoj razini s najmanje 60 % utvrđenog tjelesnog i osjetilnog oštećenja mogu podnijeti zahtjev za novčanu potporu u podmirenju dijela troškova prijevoza. U tijeku je donošenje novog Pravilnika koji predviđa da pravo ostvare studenti s najmanje 60% utvrđenog oštećenja organizma ili najmanje III. stupnja oštećenja funkcionalnih sposobnosti, sukladno propisu kojim je propisana metodologija vještačenja i koji su upisani u Registar osoba s invaliditetom

Zahtjev se podnosi Ministarstvu znanosti i obrazovanja za svaku akademsku godinu.

Visinu iznosa novčane potpore za podmirenje dijela troškova prijevoza određuje ministar znanosti i obrazovanja odlukom koja se donosi prije početka akademske godine, u skladu s osiguranim sredstvima u Državnome proračunu Republike Hrvatske. Odluka, zahtjev za ostvarivanje prava na novčanu potporu i rok za podnošenje zahtjeva objavljuju se na mrežnoj stranici Ministarstva znanosti i obrazovanja <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/natjecaji-196/prijevoz-studenata-s-invaliditetom-za-akademsku-godinu-2022-2023/5280>

STIPENDIJE

Ministarstvo znanosti i obrazovanja dodjeljuje dvije vrste državnih stipendija za redovite studente visokih učilišta u Republici Hrvatskoj: državne stipendije studentima u STEM područjima znanosti i državne stipendije studentima na temelju socio-ekonomskoga statusa.

Studenti s invaliditetom ostvaruju dodatne bodove u postupku rangiranja pri ostvarivanju prava na državnu stipendiju.

Javne natječaje za prijavu na državne stipendije i postupak dodjele objavljuje Ministarstvo znanosti i obrazovanja u listopadu za tekuću akademsku godinu. Uvjeti za ostvarivanje prava studenata na državne stipendije propisani su pravilnicima. Predmetni javni natječaji i pravilnici objavljuju se na mrežnoj stranici Ministarstva znanosti i obrazovanja <https://mzo.gov.hr/istaknute teme/odgoj-i-obrazovanje/visoko-obrazovanje/drzavne-stipendije/162>

Pojedina sveučilišta te lokalne zajednice (općine, gradovi, županije) također raspisuju natječaje za stipendiranje studenata (pojedine posebno imaju stipendije za studente s invaliditetom) – o tome se potrebno raspitati u službama/uredima za podršku studentima s invaliditetom koji djeluju pri sveučilištu ili upravnim tijelima lokalnih zajednica. Zaklade također stipendiraju studente s invaliditetom.

U međunarodnoj razmjeni studenata (program Erasmus+), studenti s invaliditetom imaju pravo na dodatnu financijsku potporu zbog objektivno većih troškova sukladno njihovim specifičnim potrebama.

PRILAGODBA NASTAVNOGA PROCESA I POLAGANJA ISPITA

Studenti s invaliditetom (uključujući studente s oštećenjima vida, sluha, motorike, kroničnim bolestima, psihičkim smetnjama, Aspergerovim sindromom, specifičnim teškoćama u učenju, kao primjerice disleksijom, disgrafijom, ADHD-om) za koje postoji takva potreba, imaju pravo na individualizirano prilagođen način praćenja nastave i polaganja ispita.

Da bi se ostvarilo ovo pravo potrebno se obratiti službi/uredu/kordinatoru za podršku studentima s invaliditetom koji djeluje pri visokom učilištu na kojem studirate.

Zahtjev za prilagodbu treba potkrijepiti odgovarajućom dokumentacijom (npr. potvrdom fakultetskog liječnika, odlukom o prilagodbi ispitne tehnologije na ispitima državne mature, rješenjem o individualiziranom pristupu tijekom ranijeg obrazovanja, nalazom i mišljenjem tijela vještačenja, logopedskim nalazom i mišljenjem i sl.). Na temelju zahtjeva studenta i odgovarajuće dokumentacije, donosi se preporuka za prilagodbu.

Oblici prilagodbe ovise o individualnim teškoćama i potrebama studenta, ali i o zahtjevima studijskog programa (definiranim ishodima učenja) s kojima se ne smiju kompromitirati, o čemu odlučuje predmetni nastavnik.

Neki od primjera prilagodbi za nastavni proces uključuju:

- prilagodbu ispitne literature,
- unaprijed ustupanje prezentacija i nastavnih materijala u digitalnom obliku (doc., docx. ili pdf.),
- korištenje prilagođenom opremom (npr. računala s ugrađenim čitačem ekrana i govornom jedinicom) tijekom predavanja,
- potporu druge osobe (asistenta) u zapisivanju bilježaka i praćenju predavanja (npr. vršnjačka potpora, prevoditelj znakovnog jezika),
- produljeno vrijeme za predaju seminarских i drugih radova,
- audio - snimanje predavanja (uz prethodni dogovor s nastavnikom),
- alternativne oblike izvršavanja obveza (npr. pisanje seminarског rada, sudjelovanje u projektu...) u slučaju nemogućnosti sudjelovanja u nastavi,
- individualne termine za ispite.

Neki od primjera prilagodbi na ispitima uključuju:

- produljeno vrijeme pisanja ispita (do najviše dvostruko više vremena u odnosu na ostale studente),

- usmene umjesto pisanih provjera znanja, i obratno,
- pisanje ispita u posebnoj prostoriji,
- korištenje prilagođenom opremom (npr. računala s ugrađenim čitačem ekrana i govornom jedinicom) tijekom provjera znanja,
- grafičku prilagodbu ispitnog materijala (npr. uvećana slova, prored, podebljane ključne riječi),
- potporu druge osobe (asistenta) u zapisivanju odgovora (po diktatu).

Važno se na vrijeme dogovoriti s predmetnim nastavnikom o ostvarivanju predloženih i mogućih oblika prilagodbe. Preporučuje se javiti nastavniku najkasnije tjedan dana prije ispita/kolokvija. Jednako tako, poželjno je odmah na prvom predavanju informirati nastavnika o svojim potrebama uz praćenje nastave.

INDIVIDUALNI OBLICI POTPORE (ASISTENCIJA, VRŠNJAČKA POTPORA)

Pojedina visoka učilišta (primjerice Sveučilište u Zagrebu i Sveučilište u Rijeci) osiguravaju vršnjačku potporu studentima s invaliditetom u akademskom okruženju u okviru sveučilišnog kolegija *Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom*. Radi se o potpori vršnjaka asistenta („jedan na jedan“) u realizaciji akademskih aktivnosti (npr. potpora pri dolasku na fakultet i kretanju po prostorima fakulteta, u pisanju bilježaka s predavanja, rješavanju administrativnih procedura na fakultetu, verbalnom opisivanju vizualno prezentiranih sadržaja, potpora u različitim socijalnim situacijama, poput posredovanja u komunikaciji i sl.). Uz navedeni oblik potpore, na nekim visokim učilištima postoji i organizirana potpora studenata asistenata angažiranih posredstvom studentskog servisa. U službi/uredu za podršku studentima s invaliditetom potrebno je informirati se o uvjetima i načinu za ostvarivanje pojedinih oblika potpore. Oblici potpore u akademskom okruženju ne uključuju usluge iz domene osobne asistencije poput pomoći u održavanju higijene.

Sveučilišta u Zagrebu i Rijeci organiziraju i uslugu asistencije studentima s invaliditetom koji su smješteni u studentskom domu. Riječ je o pomoći u zadovoljavanju svakodnevnih životnih potreba (pomoć u održavanju higijene, kretanju, hranjenju, pospremanju, obavljanju administrativnih poslova i sl.). Mnogi studenti s invaliditetom koji su smješteni u studentskim domovima koriste se i pravom na zdravstvenu njegu u kući (u propisima HZZO-a). Preko udruga osoba/mladih/studenata s invaliditetom moguće je ostvariti i pravo na osobnog asistenta.

POMOĆNA TEHNOLOGIJA I PRILAGODBA LITERATURE

Pojedine sveučilišne službe/uredi za podršku studentima s invaliditetom posjeduju određenu pomoćnu tehnologiju za studente s oštećenjima vida (npr. brajčnu bilježnicu i pisač, elektronička povećala, skener, prijenosna računala), kojima se studenti po potrebi mogu koristiti u nastavnom procesu.

Pojedina visoka učilišta preko služba podrške i knjižnica pružaju uslugu prilagodbe nastavne literature. Takvu uslugu osiguravaju i pojedine udruge osoba/mladih s invaliditetom.

PRILAGOĐENI PRIJEVOZ

Pojedine jedinice lokalne i regionalne samouprave (gradovi, županije) organiziraju prilagođeni prijevoz osobama s invaliditetom (posebna kombi vozila), ali su usluge i kapaciteti nerijetko nedostatni.

Uslugu prilagođenog prijevoza zbog toga pružaju i mnoge udruge osoba/mladih s invaliditetom.

Pojedina visoka učilišta u suradnji s udrugom ili tvrtkom koja osigurava takvu uslugu pružaju pomoć u organizaciji ili sufinanciranju prilagođenog prijevoza.

KORISNI SAVJETI

Raspitajte se o službama i oblicima potpore koji su dostupni na visokom učilištu i prije nego se službeno upišete.

Kontaktirajte službu/ured za podršku studentima s invaliditetom radi informiranja i ostvarivanja prava i potpore.

Pribavite na vrijeme dokumentaciju potrebnu za ostvarivanje određenih prava (npr. rješenje o postotku tjelesnog oštećenja, koje izdaje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, ili nalaz i mišljenje Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom).

Redovito pratite informacije na mrežnim stranicama visokog učilišta na kojem studirate (fakulteta, sveučilišta, veleučilišta...) i Ministarstva znanosti i obrazovanja, posebno pravilnike o studiranju kojima se reguliraju način studiranja, prava i obveze.

VAŽNI I KORISNI KONTAKTI I LINKOVI

JAVNA SVEUČILIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

Ured za studente s invaliditetom

Adresa: Studentski dom „Stjepan Radić“, Jarunska 2, 10000 Zagreb

T: 01 4564 405; M: 099 4593 578

e-pošta: uredssi@unizg.hr

Ured za studente s invaliditetom Filozofskog fakulteta

Adresa: Filozofski fakultet, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

e-pošta: uredssi@ffzg.hr

SVEUČILIŠTE U RIJECI

Ured za studente s invaliditetom Sveučilišnog savjetovanišnog centra

Radmile Matejčić 3, Kampus Sveučilišta u Rijeci (zgrada Građevinskog fakulteta u Rijeci)

T: 051 265 844

e-pošta: uredssi@uniri.hr

SVEUČILIŠTE U ZADRU

Studentsko savjetovanište

Adresa: Trg kneza Višeslava 9, 23000 Zadar

T: 023 200 820 ili 0800 200 199

e-pošta: savjetovaliste@unizd.hr

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Ured za studente s invaliditetom

Adresa: Sveučilišni kampus, Ulica cara Hadrijana 8, 31000 Osijek

T: 031 494 305

e-pošta: dspanic@unios.hr

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI

Ured za studente s invaliditetom

Adresa: Zagrebačka 30, 52100 Pula

T: 052 377 062

e-pošta: uredssi@unipu.hr

SVEUČILIŠTE SJEVER

Ured za razvoj karijera (alumni), potporu studentima i cjeloživotno učenje

Adresa: Trg dr. Žarka Dolinara 1, 48000 Koprivnica

T: 048 499 925

e-pošta: jelena.ivelic@unin.hr; tanja.sipek@unin.hr

SVEUČILIŠTE U SPLITU

Ured za studente s invaliditetom

Ulica Zrinsko Frankopanska 38, 21000 Split

T: 091 928 3752

E-pošta: ivan.bogdanovic@unist.hr

SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU

Ured za profesionalnu orijentaciju, savjetovanje studenata i alumne

Lapadska obala 7, 20000 Dubrovnik

T: 020 445 931

E- pošta: daria.vucijevic@unidu.hr

SVEUČILIŠTE U SLAVONSKOM BRODU

Trg I. Brić Mažuranić 2, 35000 Slavonski Brod

Telefon: 035/492-649

E-pošta: kshofman@unisb.hr

INSTITUCIJE

PRAVOBRANITELJ ZA OSOBE S INVALIDITETOM

<https://posi.hr/>

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

<https://mzo.gov.hr/>

AGENCIJA ZA MOBILNOST I PROGRAME EU

<https://www.mobilnost.hr/>

AGENCIJA ZA ZNANOST I VISOKO OBRAZOVANJE

<https://www.azvo.hr/hr/>

NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

<https://www.ncvvo.hr/>

CENTAR ZA INFORMIRANJE I SAVJETOVANJE O KARIJERI

<https://cisok.hr/>

SAVEZI I UDRUGE

ZAJEDNICA SAVEZA OSOBA S INVALIDITETOM HRVATSKE - SOIH

<https://www.soih.hr/>

HRVATSKI SAVEZ UDRUGA ZA MLADE I STUDENTE S INVALIDITETOM SUMSI

<https://www.savezsumsi.hr/>

HRVATSKI SAVEZ SLIJEPIH

<https://savez-slijepih.hr/>

HRVATSKI SAVEZ GLUHIH I NAGLUHIH

<http://www.hsgn.hr/>

SAVEZ GLUHIH I NAGLUHIH GRADA ZAGREBA

<http://sginzg.hr/>

HRVATSKI SAVEZ GLUHOSLIJEPIH OSOBA „DODIR“

<https://dodir.hr/>

**UDRUGA ZA PROMICANJE KVALITETNOG OBRAZOVANJA MLADIH S INVALIDITETOM
„ZAMISLI“**

<https://zamisli.hr/>

CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE, EDUKACIJU I PRIMJENU NOVIH ZNANJA „UP2DATE“

<https://up2date.hr/home/>
